

ХЕРСОНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ, ПРОГНОЗНІ СЦЕНАРІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

III Міжнародна науково-практична конференція

28-29 квітня 2021 року

MODERNIZATION OF ECONOMY: CURRENT REALITIES, FORECAST SCENARIOS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

III International scientific-practical conference

28-29th of April 2021

Херсон – 2021

Kherson – 2021

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Голова організаційного комітету конференції:

Шандова Наталія Вікторівна – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Заступник голови організаційного комітету конференції:

Олійник Наталія Миколаївна – к.т.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Члени організаційного комітету конференції:

Бардачов Юрій Миколайович – д.т.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, ректор ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Савіна Галина Григорівна – д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Ковальов Анатолій Іванович – д.е.н., професор, ректор

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Одеса, Україна

Сабольч Нагі (Dr. Szabolcs Nagy) – habil., PhD, M.Sc. in Business Economics, Vice Dean for International Relations, Head of Department of Marketing Strategy & Communication, Associate Professor УНІВЕРСИТЕТ МІШКОЛЬЦА, м. Мішкольц, Угорщина (UNIVERSITY OF MISKOLC, Miskolc, Hungary)

Алі Солтани (Ali Soltani) – PhD, MURP, BE., PIA, Professor of Urban Design/Planning

ШИРАЗСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Шираз, Іран (SHIRAZ UNIVERSITY, Shiraz, Iran)

УНІВЕРСИТЕТ ПІВДЕННОЇ АВСТРАЛІЇ, м. Аделаїда, Австралія (UNIVERSITY OF SOUTH AUSTRALIA, Adelaide, Australia)

Білорусов Сергій Георгійович – к.т.н., доцент, Заслужений працівник освіти України, директор

ХЕРСОНСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, м. Херсон, Україна

Кубіній Наталія Юріївна – к.е.н., професор, Заслужений економіст України, професор кафедри економіки і підприємництва, директор Бізнес-центру УжНУ

ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ», м. Ужгород, Україна

Дмитрієва Наталія Юріївна – к.э.н., доцент, доцент кафедри экономической теории и мировой экономики

УО «ГОМЕЛЬСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Ф. СКОРИНЫ», г. Гомель, Республика Беларусь

Макаренко Сергій Миколайович – к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та адміністрування

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Лукаш Світлана Миколаївна – к.е.н., доцент, заступник декана факультету економіки та менеджменту

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Суми, Україна

М 74 Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 квітня 2021 р., м. Херсон). – Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2021. – 448 с.

ISBN 978-617-7941-26-1

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки, бізнес-аналітики та підприємництва Херсонського національного технічного університету (Протокол № 4 від 28.05.21 р.)

Матеріали учасників конференції друкуються в авторській редакції. За дотримання норм авторського права та достовірність наведених фактичних даних відповідає автор матеріалів.

УДК 330.3-026.16

ISBN 978-617-7941-26-1

© Херсонський національний технічний університет, 2021
© Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки, 2021

Якімів В.С. ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ З ПИТАНЬ ЩОДО НАРАХУВАННЯ ІНДЕКСАЦІЇ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВО-СЛУЖБОВЦІВ.....	384
Секція: ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ	
Section: FINANCE, BANKING, INSURANCE	
Алексєєнко М.Д., Смоленюк Р.П. ДОСТУП ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ.....	387
Alekseyenko L., Tulai O. SOCIAL-APPLIED ASPECTS OF THE FORMATION OF THE ACCUMULATIVE PENSION SYSTEM.....	389
Бражник Л.В., Чумак В.Д. ВПЛИВ РИЗИКІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ.....	391
Волкова О.Г. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ.....	393
Галайко Н.В. ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ЗАПОЗИЧЕННЯМИ УКРАЇНИ.....	395
Гернего Ю.О., Ляхова О.О. ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ.....	398
Глушченко Ю.А., Василенко А.С. РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	401
Дорошенко О.О., Голобородько В.В. БЮДЖЕТНИЙ ДЕФЦИТ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	403
Дроботя Я.А., Левченко Г.В. УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ.....	406
Кічурчак М.В. ПРОСТОРОВА АСИМЕТРИЧНІСТЬ РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ДЕПОЗИТІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	408
Корват О.В. ПРИНЦИПИ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	409
Краснікова О.М. ПРОБЛЕМИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	413
Кричевська Т.О. ОСОБЛИВОСТІ НЕТРАДИЦІЙНОЇ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОВІДНИХ ЗАХІДНИХ ЕКОНОМІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ, «НОВОЇ НОРМАЛЬНОСТІ» ТА КОРОНАКРИЗИ.....	415
Nikola S. PROBLEMS OF INSURANCE BUSINESS DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS.....	420
Новосьолова О.С., Яценко Д.С. КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ БАНКІВ УКРАЇНИ: СТРУКТУРА ТА РИЗИКИ.....	423
Остапенко А.С., Шумова О.Ю. ОЦІНКА КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ БАНКІВ, ЯКІ ДІЯЛИ НА ТЕРИТОРІЇ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	426
Письменна Т.В. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	428
Сідельникова Л.П., Рудик С.О. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ.....	430
Stetsko M. THE SUCCESSFUL PLACEMENT OF SECURITIES ON THE STOCK MARKET.....	435
Тарасюк А.В., Марченко М.В. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ.....	436
Тугова О.Р., Смирнова Т.А. ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ.....	439
Тютюнник Ю.М., Телятник М.Ю. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	441
Шевченко Н.В., Миськів Г.В., Чапляк Н.І. НАПРЯМИ РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	444

Україні на сьогодні послуги дистанційного банківського обслуговування надає більшість банківських установ, при цьому найуспішнішими й технологічними є онлайн-сервіси АльфаБанку, VTB Банку, ПриватБанку, ПУМБ, Райффайзен Банку Аваль, Ощадбанку, Укрсиббанку та Укрсоцбанку.

За умови подальшої стабілізації української економіки необхідно очікувати появу на ринку банківських послуг зарубіжних банків, що призведе до сильної конкуренції. Найбільші шанси перемогти у конкурентній боротьбі будуть мати установи, які зуміють впровадити цифровий банкінг у свою діяльність та перенести більшу частину своїх операцій в онлайн-сегмент.

На нашу думку, найбільшими перешкодами до масштабного та швидкого розвитку ринку електронних банківських послуг є недовіра клієнтів до онлайн-банкінгу та існування шахрайства в онлайн-ідентифікації для отримання доступу до фінансових послуг. Проте вітчизняним банкам необхідно адаптуватись до інноваційних реалій, якщо вони прагнуть зберегти свою частку на ринку, адже світові тенденції на ринку фінансових послуг стрімко розвиваються й поширюються на вітчизняний.

Станом на сьогодні наявні усі підстави для ствердження, що українська банківська система розвивається через впровадження сучасних інноваційних процесів, втілення новітніх технологічних рішень, використання ефективних зарубіжних інструментів. Розробляючи і впроваджуючи дедалі новітні методики та технології, українські банки стають двигунами подальшої трансформації та модернізації фінансового ринку країни загалом.

Отже, можемо підсумувати наступне: банківські інновації є інструментами, що спроможні забезпечити стрімкий розвиток банківської сфери за умов складної економічної ситуації в країні. А при високій конкуренції на ринку банківських послуг необхідно вчасно впровадити інноваційні рішення, адже саме вони стануть вагомою частиною у конкурентній боротьбі.

Список літератури

1. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/86.pdf.
2. Рисін В. В., Рисін В. М. Перспективи розвитку цифрового банкінгу на фінансовому ринку України. *Фінанси та банківська справа*. 2017. № 2 (124). URL: file:///C:/Downloads/gysin_digatal_banking.pdf.

Тютюнник Ю.М.

*к. е. н., доцент, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

Телятник М.Ю.

*здобувач вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Одним із головних джерел формування доходів банку є надання кредитів. Вони виступають найбільш прибутковою та ризиковою частиною банківських активів. Ефективність кредитування залежить від здатності банківських установ проводити менеджмент оптимального формування і управління кредитним портфелем, забезпечуючи

найвищий рівень прибутковості банківських кредитів при мінімальному рівні ризику. Питання управління кредитним портфелем банку досліджувалися такими вченими, як Ю. Бугель, Н. Волкова, М. Гонтаржевський, О. Дзюблюк, Л. Дядечко, М. Житар, М. Івченко, К. Степаненко та ін., проте, незважаючи на їх значний внесок, сьогодні проблема ефективного управління кредитним портфелем потребує подальшого вивчення в умовах особливостей економіки України.

На нашу думку, кредитний портфель – це сукупність банківських кредитів, які сформовані на основі співвідношення рівня прибутку і ризику, з метою досягнення власних цілей банку. Науковці зазначають, що управління кредитним портфелем являє собою контроль за розробкою та реалізацією кредитної політики банку, організацією кредитного процесу шляхом безпосереднього впливу на кредитний портфель для досягнення стратегічних цілей діяльності [1, с. 92].

Аналіз кредитного портфеля розпочинається з дослідження показників ризику, безпеки, ефективності та прибутковості. Для банківського сектору важливо не тільки забезпечити максимальну прибутковість кредитного портфеля, а й передбачити та мінімізувати ризик, тобто застосовувати різні методи управління ризиками [2, с. 129]. Для оцінки ефективності діяльності як банку, так і кредитного портфеля використовуються показники, наведені в табл. 1.

**Таблиця 1. Динаміка показників рентабельності кредитного портфеля
 АТ “Полтава-банк” за 2017-2019 рр.***

Показники	Роки			Відхилення (+,-) 2019 р. від 2017 р.
	2017	2018	2019	
Прибутковість активів, %	3,6	4,3	5,1	+1,4
Чиста дохідність кредитного портфеля, %	21,6	24,0	27,0	+5,4
Чиста процентна маржа, %	5,1	6,4	6,7	+1,6

*Розраховано автором за даними фінансової звітності банку [3]

Найважливішим показником рентабельності кредитного портфеля є прибутковість активів, який визначається як відсоткове відношення чистого прибутку до середньорічного обсягу активів. Значення даного показника за три роки збільшилося на 1,4 в. п. і у 2019 році 100 грн активів формували чистий дохід у розмірі 5,1 грн, що позитивно характеризує банківську установу.

Іншим важливим показником рентабельності банківської діяльності є показник чистої дохідності кредитного портфеля, який визначається як відсоткове відношення процентних доходів до загального обсягу кредитів. Його значення збільшилося за 2017-2019 роки на 5,4 в. п. У 2019 році на 100 грн кредитного портфеля припадало 27 грн прибутку, що позитивно характеризує банківську установу.

Показник чистої процентної маржі – це відсоткове відношення різниці процентних доходів та витрат банку до середньорічного обсягу активів. Отримані його значення та тенденція до їх збільшення (на 1,6 в. п.) характеризують здатність банку отримувати дохід від процентної різниці за рахунок дохідних активних операцій (6,7 грн на 100 грн у 2019 році). Динаміка наведених вище показників свідчить про підвищення рентабельності, а, отже, й ефективності кредитного портфеля комерційного банку.

Проведемо оцінку якості кредитного портфеля за видами ризиковості наданих кредитів (табл. 2).

Аналізуючи табл. 2, можна зробити висновок про зростання сукупного розміру кредитного портфеля на 129,2 млн. грн за 2017-2019 роки. Це відбулося за рахунок збільшення усіх видів кредитів, однак головним фактором стало зростання саме кредитів з мінімальним кредитним ризиком.

Таблиця 2. Динаміка якості кредитного портфеля АТ “Полтава-банк” за 2017-2019 рр. (станом на кінець року)*

Види кредитів за рівнем ризику	Роки						Відхилення (+,-) 2019 р. від 2017 р.	
	2017		2018		2019			
	млн. грн	частка до усього портфеля, %	млн. грн	частка до усього портфеля, %	млн. грн	частка до усього портфеля, %	абсолютне, млн. грн	частки, в. п.
Мінімальний кредитний ризик	231,5	24,9	265,1	25,6	331,7	31,3	+100,2	+6,4
Низький кредитний ризик	302,5	32,5	348,6	33,7	309,9	29,3	+7,4	-3,3
Середній кредитний ризик	131,5	14,1	140,9	13,6	132,1	12,5	+0,6	-1,7
Високий кредитний ризик	127,7	13,7	111,9	10,8	133,8	12,6	+6,1	-1,1
Дефолтні активи	136,9	14,7	167,2	16,2	151,8	14,3	+14,9	-0,4
Усього	930,1	100,0	1 033,7	100,0	1 059,3	100,0	+129,2	-

*Розраховано автором за даними фінансової звітності банку [3]

На кінець 2019 року найбільшу частку в структурі кредитного портфеля займають кредити з низьким та мінімальним кредитним ризиком (31,3 і 29,3% відповідно). Кредити з середнім рівнем ризику займають найменшу частку в структурі кредитного портфеля, а її динаміка (зниження з 14,1 до 12,5 %) говорить про неперіоритетність даних кредитів для банку. Загалом банк додержуються політики щодо максимального зниження ризику за кредитами у першу чергу, що, на нашу думку, є більш ефективним в умовах нестабільної економіки країни.

Для аналізу ризику кредитного портфеля банку використовуються такі показники:

- коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку – відношення власного капіталу банку до розміру кредитного портфеля;
- коефіцієнт питомої ваги зважених класифікованих позик – відношення зважених класифікованих позик, які розраховуються множенням суми кредитів певної групи ризику на відповідний коефіцієнт, до загальної суми кредитного портфеля;
- коефіцієнт покриття зважених класифікованих позик – відношення зважених класифікованих позик до власного капіталу банку;
- коефіцієнт безнадійних кредитів – відношення загального обсягу безнадійних кредитів до обсягу кредитного портфеля.

На основі показників табл. 3 проведемо коефіцієнтний аналіз ризику кредитного портфеля банку.

Аналізуючи табл. 3, можна зробити висновок про покращення якості кредитного портфеля. Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом показує, що станом на кінець 2019 року банк спроможний покрити 1 грн кредитів 75 копійками власного капіталу, що є значно краще, ніж за попередні роки. Коефіцієнт питомої ваги зважених кредитних позик комплексно характеризує якість кредитного портфеля з погляду ризику. Чим вищий даний показник, тим більша ймовірність погіршення фінансового стану банківської установи. Аналогічна ситуація і з коефіцієнтом покриття зважених кредитних позик. Показник поліпшився на 0,057, що свідчить про підвищення безпечності та стабільності кредитного портфеля. Коефіцієнт безнадійності кредитів також покращився на 0,004, що говорить про зменшення їх частки у загальній структурі кредитного портфеля.

**Таблиця 3. Коефіцієнтний аналіз ризику кредитного портфеля АТ “Полтава-банк”
 за 2017-2019 рр. (станом на кінець року)***

Показники	Роки			Відхилення (+,-) 2019 р. від 2017 р.
	2017	2018	2019	
Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку	0,679	0,693	0,754	+0,075
Коефіцієнт питомої ваги зважених класифікованих позик	0,263	0,263	0,249	-0,014
Коефіцієнт покриття зважених класифікованих позик	0,387	0,379	0,330	-0,057
Коефіцієнт безнадійних кредитів	0,147	0,162	0,143	-0,004

*Розраховано автором за даними фінансової звітності банку [3]

Окрім розглянутих вище показників, у практиці аналізу кредитного портфеля розглядають також такі, як: структура кредитного портфеля за валютою кредитування, за строками, за видами кредитних продуктів, за галузями економіки та статусом позичальника [1, с. 93].

Таким чином, управління кредитним портфелем є дуже важливим механізмом контролю ризику та прибутковості банківських кредитів. Розглянуті вище етапи аналізу ефективності управління кредитним портфелем банківських установ дають змогу контролювати рівень прибутковості кредитів при прийнятному рівні ризику, однак для більшої ефективності необхідно проводити реформування банківської системи по таким напрямкам, як: розвиток систем ризик-менеджменту та вдосконалення управління ризиками в банках; забезпечення балансу між ефективністю і надійністю; удосконалення системи регулювання та нагляду за банками.

Список літератури

1. Гергель А. Ю. Напрями аналізу якості кредитного портфеля банку. *Управління розвитком*. 2014. № 3 (166). С. 92-94.
2. Сирчин О. Л. Методика планування показників кредитної діяльності банку. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 2-3 (63-64). С. 127-134.
3. Фінансова звітність АТ “Полтава-Банк”. URL: <https://poltavabank.com/finansova-zvitnist/> (дата звернення 23.04.2021).

Шевченко Н.В.

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та обліку,

Миськів Г.В.

д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів та обліку,

Чапляк Н.І.

к. е. н., викладач кафедри фінансів та обліку,

Львівський державний університет внутрішніх справ,

м. Львів, Україна

НАПРЯМИ РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Розвиток фондового ринку України протягом останніх п'яти років характеризується значним скороченням емітентів та професійних учасників ринком, кількості емісій про процедур проходження лістингу, обсягів інвестицій у цінні папери, що також негативно впливає як на економічний розвиток фондового ринку, так і на його економічну безпеку.